

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi asumistukilain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan asumistukilakia muutettavaksi siten, että lain toimeenpanoon liittyvät tehtävät siirrettäisiin kansaneläkelaitoksen hoidettavaksi. Järjestelmän yleinen johto, ohjaus ja kehittäminen jäisi edelleen ympäristöministeriölle.

Asumistukea koskeva uudistus on osa laajempaa tehtävien siirtoa, jonka tarkoituksena

on siirtää myös eräiden muiden etuuksien toimeenpano kansaneläkelaitokselle.

Samalla ehdotetaan asumistuen vuositarkistusmenettely muutettavaksi nykyistä joustavammaksi, jotta hakemusruuhkilta voitaisiin välttyä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1994 alusta.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ .	1	4.1. Toimeenpanon siirto kansaneläkelaitoksel-	
YLEISPERUSTELUT	3	le	6
1. Nykytila	3	4.2. Vuositarkistusmenettelyn uudistaminen ..	6
1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö	3	5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	6
1.2. Nykytilan arviointi	4	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	7
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset ...	4	1. Lakiehdotuksen perustelut	7
2.1. Toimeenpanon siirto kansaneläkelaitoksel-	4	2. Voimaantulo	10
le	4	3. Säättämisyjärjestys	10
2.2. Vuositarkistusmenettelyn uudistaminen ..	5	LAKIEHDOTUS	11
3. Esityksen vaikutukset	5	LIITE	15
3.1. Taloudelliset vaikutukset	5	Rinnakkaistekstit	15
3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset ..	5		
3.3. Vaikutukset asumistuen saajien asemaan .	6		
4. Asian valmistelu	6		

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Asumistukilain (408/75) mukainen asumistuki on tarveharkintainen asuntopoliittinen tukijärjestelmä, jonka tarkoituksena on mahdollistaa pienituloisten ruokakuntien asuminen kohtuullisissa asunnoissa tuloihinsa nähden kohtuullisilla asumismenoilla. Yleinen asumistuki kattaa kaikki asumismuodot ja kaikenlaiset ruokakunnat yksijäsenisistä monijäsenisiin. Asumistuki on asunto- ja ruokakunta-kohtainen. Järjestelmän keskeisin tavoite on suunnata tukea kohtuullisen asumistason ylläpitämiseen. Asumistukitoiminnan yleinen johto, ohjaus ja valvonta kuuluu ympäristöministeriölle ja sen alaiselle asuntohallitukselle. Eläkkeensaajia ja vuokralla yksin asuvia opiskelijoita varten on omat asumistuki- ja asumislisäjärjestelmänsä, joissa asumisen tuki maksetaan samassa yhteydessä kuin eläke tai opintotuki.

Yleinen asumistuki myönnetään hakemuksena kuukauden alusta toistaiseksi ja tarkistetaan vuosittain tammikuun 1 päivän tilanteen mukaan. Tarkistetut tuet tulevat voimaan 1 päivänä huhtikuuta. Asumistuki tarkistetaan lisäksi kesken tukikauden, jos ruokakunnan henkilömäärä muuttuu pysyvästi, jos ruokakunnan pysyvissä kuukausituloissa on tapahtunut huomattava nousu tai jos ruokakunta ottaa alivuokralaisen tai luopuu sellaisen pitämisestä.

Asumistuen myöntää hakemuksesta asunnon sijaintikunnan sosiaalilautakunta. Kunnanvaltuusto voi kuitenkin päättää, että asumistukiasioista huolehtii kunnanhallitus tai muu kuin sosiaalilautakunta. Asuntohallitusta hoitaa asumistukiasioita 87 kunnassa, joissa asuu 55 prosenttia kaikista tuensaajista, sosiaalilautakunta 350 kunnassa, joissa asuu 43,5 prosenttia kaikista tuensaajista ja kunnanhallitus seitsemässä kunnassa, joissa asuu 1,5 prosenttia kaikista tuensaajista. Käytännössä tuen myöntää yleensä lautakunnan tai kunnanhallituksen alainen viranhaltija. Viranhaltijan tehtäviin kuuluu myös asiakkaiden neuvonta.

Kunnan viranhaltijan tai lautakunnan yleistä asumistukea koskeva päätös on lautakunnan tai viranhaltijan itseoikaistava hakemuksetta, jos päätös perustuu virheelliseen tietoon tai jos se on tehty ilmeisesti lakia virheellisesti nou-

dattaen. Viranhaltijan päätökseen tyytymättömyydellä on oikeus saada päätös lautakunnan käsiteltäväksi. Muutosta lautakunnan päätökseen haetaan lääninoikeudelta, jonka päätöksestä ei voi valittaa.

Asuntohallitus maksaa asumistuet keskitetysti. Tuet maksetaan automaattisen tietojenkäsittelyjärjestelmän avulla yhtenäistä päätöksenteko- ja maksatusjärjestelmää käyttäen tuensaajien ilmoittamille pankkitileille. Järjestelmään on suoraikäytössä omilla atk-laitteillaan 174 kuntaa, joiden osuus asumistukipäätöksistä on noin 82 prosenttia.

Kunnille kuuluvien asumistukitehtävien hoitaminen vastaa noin 290 henkilötyövuotta. Asumistukiasioiden hoidosta kunnille aiheutuviksi kustannuksiksi arvioidaan runsaat 40 miljoonaa markkaa vuodessa. Kunnille myönnetään valtionosuutta näihin kustannuksiin siten kuin kuntien valtionosuuslaissa (688/92) säädetään. Liittyminen asumistuen atk-järjestelmän suoraikäyttöön edellyttää kunnilta omia atk-laitteita. Kuntia ei veloiteta asumistuen atk-ohjelman käytöstä, mutta erillissopimuksista ja -palveluista veloitetaan erikseen.

Asuntohallituksessa käytetään asumistuen hoitamiseen noin 16 henkilötyövuotta. Palkkamienot ovat noin kaksi miljoonaa markkaa vuodessa. Vuonna 1990 käyttöön otetun asumistuen atk-järjestelmän rakentamisen kokonaiskustannukset ovat olleet runsaat viisi miljoonaa markkaa. Järjestelmän vuosittaiset käyttökustannukset ovat noin kolme miljoonaa markkaa.

Asumistuen vuotuisten hallintomenojen arvioidaan kokonaisuudessaan olevan noin 48 miljoonaa markkaa, mikä on noin 3 prosenttia asumistukena myönnettävästä määrärahasta. Tällöin mukaan on laskettu kuntien kustannukset sekä asumistukeen kohdistuvat asuntohallituksen toimintamenot ja palkkakustannukset.

Vuonna 1992 asumistukea maksettiin yhteensä noin 1 865 miljoonaa markkaa ja tuensaajia oli vuoden lopussa noin 192 800 ruokakuntaa. Toukokuun 1 päivän 1991 ja huhtikuun 30 päivän 1992 välisenä aikana tehtiin asumistukipäätöksiä yhteensä noin 343 000, kun otetaan huomioon myönteiset, kielteiset ja lakkautuspäätökset.

Vuonna 1992 oli marraskuun loppuun mennessä tehty kuntien oikaisupäätöksiä 9 935 ja

lääninoikeuden valituksiin antamia päätöksiä 107. Takaisinperintää koskevia lääninoikeuden päätöksiä oli tehty 632.

1.2. Nykytilan arviointi

Nykyinen kunnissa tapahtunut asumistukea koskeva asiakaspalvelu ja päätöksenteko on ollut kansalaisia lähellä. Noin 60 prosenttia asumistuen saajista asuu arava-asunnoissa. Nämä tuensaajat ovat voineet hoitaa asumisolosuhteitaan koskevat asiat keskitetysti kunnan viranomaisessa, jossa he ovat joutuneet asioimaan myös asuntolainaan ja vuokralaisten valintaan liittyvissä asioissa. Toisaalta asumistuen saajista noin 55 prosenttia on lapsiperheitä, joille myönnettävät etuudet ovat pääosin kansaneläkelaitoksen hoidettavina.

Nykyinen asumistukea koskeva muutoksenhakujärjestelmä on täyttänyt kansalaisten oikeusturvalle asetettavat vaatimukset.

Ongelmana nykyjärjestelmässä on ollut ennen kaikkea päätöksenteon ruuhkautuminen lähinnä suurimmissa kunnissa. Ruuhkautumista on aiheuttanut tuensaajien määrän voimakas kasvu työttömyyden lisääntymisen myötä, muiden kuin yksin vuokralla asuvien opiskelijaruokakuntien tuleminen yleisen asumistuen piiriin ja kaikkien tukien vuosittaisen tarkistamisen samanaikaisuus.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Toimeenpanon siirto kansaneläkelaitokselle

Uudistushanke perustuu pääministeri Esko Ahon hallitusohjelmaan, jossa on todettu, että perustoimeentulojärjestelmiä yksinkertaistetaan ja selvitetään etuuksien maksatuksen siirtäminen niin sanotun yhden luukun periaatteella kansaneläkelaitokselle. Vuoden 1992 tulo- ja menoarvioesityksen yleisperusteluissa on todettu, että sosiaaliturvahallinnon yksinkertaistamiseksi, palvelujen saatavuuden parantamiseksi ja kansalaisten oikeusturvan varmistamiseksi lasten kotihoidon tuen, lapsilisien, äitiysavustusten, opintotuen, asumistuen, sotilasavustuksen, elatustuen ja soveltuvin osin toimeentulotuen maksatus ja toimeenpano valmistellaan siirrettäväksi kansaneläkelaitokselle.

Niin sanottua yhden luukun periaatetta on perusteltu siten, että kansalainen voisi saada eri sosiaalietuudet mahdollisimman keskitetysti samassa toimipisteessä. Asiakasta olisi voitava palvelulla entistä paremmin muun muassa niin, ettei hänen tarvitse antaa samoja itseään koskevia tietoja useille eri viranomaisille ja että toisaalta viranomainen voi käyttää kerran annettuja tietoja usean etuuden myöntämiseen.

Kansaneläkelaitos hoitaa jo nykyisin eläkeensaajien asumistukijärjestelmää sekä useita muita tarveharkintaisia etuuksia. Lapsiperheiden etuuksista kansaneläkelaitos maksaa äitiys-, isyys- ja vanhempainrahan sekä vuoden 1993 alusta myös lapsilisän ja lasten kotihoitotuen kokonaisuudessaan. Lisäksi valmistellaan myös äitiysavustuksen maksatuksen siirtämistä kansaneläkelaitokseen vuoden 1994 alusta. Yleisen asumistuen siirto merkitsee lapsiperheiden etuuksien hoitamisen keskittämistä kansaneläkelaitokseen. Asumistuen hakijoista yhä lisääntyvä osa on työttömiä, joille jo maksetaan työttömyysturvan peruspäivärahaa kansaneläkelaitoksesta.

Valmisteilla on myös opintotuen ja siihen kuuluvan asumislisän siirtäminen kansaneläkelaitoksen hoidettavaksi vuoden 1994 aikana, jolloin kansaneläkelaitos hoitaisi kaikki asumistukijärjestelmät.

Yleisen asumistuen asuntopoliittisten kytkentöjen vuoksi järjestelmän yleinen johto, ohjaus ja kehittäminen säilyisi edelleen ympäristöministeriöllä, jolle siirtyisivät myös nykyisin asuntohallitukselle kuuluvat valmistelu- ja ohjaustehtävät. Kansaneläkelaitos tuottaisi ympäristöministeriön suunnittelu- ja valmistelutyöhön tarvittavia tietoja. Asumistuen maksatus siirtyisi asuntohallitukselta kansaneläkelaitokselle. Asumistukea koskeva päätöksenteko ja neuvonta siirtyisi kunnilta kansaneläkelaitokselle. Hakemusten vastaanottamisessa on tarkoitus kuitenkin menetellä joustavasti siten, että kansaneläkelaitos sopisi kuntakohtaisesti tarpeen mukaan hakemusten vastaanottamisesta kunnassa. Kunnat voisivat myös edelleen antaa yleistä neuvontaa ja informaatiota asumistukiasioista. Asumistuen hakemuslomakkeita tulisi olla saatavissa myös kuntien asunto- ja sosiaaliviranomaisissa.

Asumistuen takaisinperintää koskevat säännökset ehdotetaan muutettaviksi vastaamaan sosiaalivakuutuslainsäädännössä yleisesti noudatettuja periaatteita. Samalla muutettaisiin takaisinperinnän täytäntöönpanomenettelyä.

Lainvoimainen takaisinperintäpäätos olisi ehdotetun muutoksen jälkeen suoraan täytännön pantavissa myös ulosottolain mukaisesti.

Asumistuen muutoksenhakupäätöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että muutoksenhakuelimet olisivat samat kuin kansaneläkelain (347/56) mukaisista etuuksista päätettäessä. Kansaneläkelaitoksen päätöksestä voisi hakea muutosta tarkastuslautakunnalta ja tarkastuslautakunnan päätöksestä vakuutusosueudelta, joka olisi viimeinen muutoksenhakuaste. Valituskirjelmä olisi toimitettava aina kansaneläkelaitoksen paikallistoimiston kautta.

Muutoksenhaun yhteydessä ehdotetaan säädettäväksi kansaneläkelaitoksen itseoikaisumenettelystä. Jos kansaneläkelaitoksen paikallistoimisto hyväksyisi valituksessa esitetyt vaatimukset kaikilta osin, se oikaisi päätöksen eikä valitusta tällöin toimitettaisi muutoksenhakuviranomaiselle. Nykyisessä asumistukilaissa ei ole säännöksiä vastaavasta oikaisumenettelystä.

Virheellisen asumistukipäätöksen oikaisumenettely ehdotetaan asiallisesti säilytettäväksi ennallaan. Kansaneläkelaitos voisi siten oikaisuta virheellisen päätöksensä sekä vakuutetun eduksi että vahingoksi. Vahingoksi oikaiseminen edellyttäisi kuitenkin, että hakijalle varataan tilaisuus tulla kuulluksi.

2.2. Vuositarkistusmenettelyn uudistaminen

Samalla kun asumistuen maksatus ja täytännönpano ehdotetaan siirrettäväksi kansaneläkelaitokselle, ehdotetaan hallinnollisen menettelyn joustavuuden ja nopeuden lisäämiseksi sekä käsittelyruuhkien ehkäisemiseksi asumistuen vuositarkistusmenettely uudistettavaksi. Kaikkien tukien samanaikaisen kerran vuodessa tapahtuvan tarkistuksen asemesta ehdotetaan, että kukin tuki tarkistettaisiin yksilöllisesti vuoden kuluttua tuen myöntämisestä tai edellisestä tarkistuksesta. Tällöin vuositarkistusten vaatima työ jakautuisi nykyistä tasaisemmin pitkin vuotta. Lisäksi ehdotetaan, että tukea tarkistettaisiin myös silloin, kun ruokakunnan pysyvät kuukausitulot alenisivat huomattavasti eikä vain silloin, kun tulot nousevat, kuten nykyisin menettellään. Nykyisestä ruokakunnan henkilömäärän muutokseen perustuvasta välitarkistuksesta ehdotetaan luovuttavaksi. Yksilöllisen tarkistuksen lisäksi tukiin voitaisiin ehdotuksen mukaan tehdä valtioneuvoston tarkemmin määräämällä tavalla yleinen

tarkistus asumismenojen yleisen muutoksen perusteella.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Yleinen asumistuki rahoitettaisiin edelleen kokonaan valtion varoista.

Asumistuen hoitamisesta aiheutuvia kustannuksia ei enää luettaisi kuntien valtionosuuteen. Lain täytännönpanon kansaneläkelaitokselle aiheuttamat toimintamenot luettaisiin laitoksen toimintamenoiksi. Jos kansaneläkelaitoksen varat eivät riitä toimintamenojen maksuun, valtio suorittaisi puuttuvan määrän niin sanottuna valtion takuusuorituksena.

Asumistuen atk-järjestelmän käyttökustannusten arvioidaan säilyvän suunnilleen ennallaan.

3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Yleisen asumistuen maksatuksen ja täytännönpanon siirron kansaneläkelaitoksen hoitettavaksi arvioidaan merkitsevän yhteensä runsaan 300 henkilötyövuoden työpanoksen vapautumista kunnista ja asuntohallituksesta.

Eduskunnassa jo hyväksytyyn asuntohallinnon uudistukseen liittyen asuntohallitus lakautetaan. Asuntohallituksen hoitamien asumistuen yleisohjausta sekä määräytymisperusteiden ja talousarvion valmistelua koskevien tehtävien siirtyminen kokonaan ympäristöministeriöön edellyttää kahden henkilön siirtämistä asuntohallituksesta ministeriöön.

Kansaneläkelaitos hoitaisi asumistuen käsittelyn nykyisin asuntohallituksen käytössä olevan, VTKK-yhtymä Oy:n ylläpitämän atk-järjestelmän avulla nykyisillä atk-laitteillaan.

Asumistukea koskeva uudistus edellyttää atk- ja muita suunnittelutehtäviä ja sen arvioidaan vaativan siirtymävaiheessa kolmen henkilötyövuoden työpanoksen kansaneläkelaitoksessa. Kansaneläkelaitos ei arvionsa mukaan tarvitse vakinaista lisähenkilöstöä esityksen mukaisten tehtävien hoitamiseen. Paikallistoimistojen tarvitsemat resurssit turvataan laitoksen sisäisillä henkilöstöjärjestelyillä, toimintaa edelleen järjeistämällä sekä palvelumuotoja kehittämällä.

Ehdotetusta muutoksenhakupäätöksen

muutoksesta ei arvioida aiheutuvan organisatorisia eikä henkilöstövaikutuksia.

3.3. Vaikutukset asumistuen saajien asemaan

Nykyisin runsaat 80 prosenttia asumistukihakemuksista käsitellään suorakäyttöisen atk-järjestelmän avulla. Kansaneläkelaitoksessa kaikki hakemukset voitaisiin käsitellä atk:n avulla. Asumistuen käsittelyn voidaan arvioida nopeutuvan, kun ratkaisutyössä voidaan käyttää hyväksi laitoksen tiedostoissa jo olevia tietoja. Asumistukeen vaikuttavista seikoista kansaneläkelaitoksen tiedostoissa on tietoja lasten kotihoidon tuesta, työttömyysturvan peruspäivärahasta, sairaus-, äitiys-, isyys- ja vanhempainrahasta, kuntoutusrahasta, kansaneläkelaitoksen sekä työeläkelaitoksen maksamista eläkkeistä, liikenne- ja tapaturmavakuutuksen etuuksista, työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta sekä verotuksesta. Lisäksi kansaneläkelaitos saa väestökisterikeskukselta henkilöja osoitetiedot sekä osoitteenmuutostiedot.

Uudistusta täytäntöönpannaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, miten hyvä palvelutaso voidaan turvata niissä 56 kunnassa, joissa ei nykyisin ole kansaneläkelaitoksen paikallistoimistoa. Näissä kunnissa oli vuoden 1992 lopussa noin 6 500 asumistuen saajaa, mikä on noin 3,5 prosenttia kaikista tuensaa- jista. Kansaneläkelaitoksen tulisi tarvittaessa tehdä ainakin näiden kuntien kanssa sopimuksia asumistukihakemusten vastaanottamisesta.

4. Asian valmistelu

4.1. Toimeenpanon siirto kansaneläkelaitokselle

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 15 päivänä tammikuuta 1992 toimikunnan, jonka tehtäväksi annettiin valmistella muun muassa asumistuen siirtäminen kansaneläkelaitoksen hoidettavaksi. Toimeksiannon mukaan lähtökohtana on, että asumistuki siirretään kansaneläkelaitoksen hoidettavaksi vuoden 1994 alusta. Toimikunnassa ovat sosiaali- ja terveysministeriön lisäksi olleet edustettuina valtioneuvoston kanslia, valtiovarainministeriö, ympä-

ristöministeriö, opetusministeriö, sosiaali- ja terveyshallitus, asuntohallitus, kansaneläkelaitos sekä kuntien keskusjärjestöt. Asumistukea koskeva valmistelu on tapahtunut toimikunnan alaryhmässä 2. Asumistuen siirtoa koskeva hallituksen esitys perustuu mainitussa toimikunnassa tehtyyn valmistelutyöhön.

4.2. Vuositarkistusmenettelyn uudistaminen

Ympäristöministeriö asetti 5 päivänä syyskuuta 1991 työryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää, miten asumistukihakemusten käsitte- lyä voitaisiin yksinkertaistaa ja nopeuttaa, sekä miten vuositarkistusmenettelyä voitaisiin uudistaa, jotta hakemusruuhkista voitaisiin välttyä. Työryhmässä ovat olleet edustettuina ympäris- töministeriön lisäksi asuntohallitus, Helsingin kaupunki, Vantaan kaupunki sekä kuntien keskusjärjestöt. Hallituksen esityksen 6 ja 15 §:ää koskevat ehdotukset perustuvat maini- tun työryhmän ehdotuksiin.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Eduskunnan käsiteltävänä on ollut hallituk- sen esitys laiksi asumistukilain muuttamisesta (HE 250/1992 vp). Eduskunta on valtiopäivä- järjestyksen 67 §:n 1 momentissa säädetyn kä- sittelyn jälkeen hyväksynyt esitykseen sisälty- neen 15 a §:n jätettäväksi lepäämään ensimmäi- siin vaalien jäljellä pidettäviin varsinaisiin val- tiopäiviin. Lepäämään jätetyssä säännöksessä ehdotettiin valtioneuvostolle annettavaksi val- tuus erityisistä syistä tehdä asumistukiin ylei- nen tarkistus valtioneuvoston määräämällä ta- valla ja valtioneuvoston määräämästä ajankoh- dasta lukien. Jos nyt käsiteltävään hallituksen esitykseen sisältyvä 15 §:n 3 momentti hyväk- sytään ehdotetussa muodossa, jonka mukaan asumistukiin voidaan tehdä yleinen tarkistus asumiskustannusten yleisen muutoksen perus- teella, ei lepäämään jätetyn säännöksen mukai- nen valtuus enää olisi tarpeen muutoin kuin siinä tapauksessa, että asumistukia haluttaisiin kesken tukikauden alentaa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

6 §. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, ettei valtioneuvosto enää antaisi määräystä siitä, minkä ajankohdan mukaisesta lainapääomasta asumistuessa huomioon otettavat lainojen korot laskettaisiin. Muutos liittyy 15 §:ssä säädettyään vuositarkistusmenettelyn muutokseen, jonka mukaan kaikkia asumistukia ei enää tarkistettaisi samanaikaisesti kerran vuodessa valtioneuvoston määräämästä ajankohdasta lukien, vaan siirryttäisiin yksilökohtaisesti hakemusajankohdan mukaan määräytyvään vuosittaiseen tarkistusmenettelyyn. Samalla momentin sanontaa ehdotetaan tarkistettavaksi.

11 §. Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi maininta asuntohallituksesta, jolloin asumistukijärjestelmän johto-, ohjaus- ja kehittämistehtävät jäisivät yksin ympäristöministeriölle. Näin ollen ympäristöministeriö huolehtisi asumistuen säädösvalmistelusta, budjetoinnista sekä tuen vuotuisten määräytymisperusteiden valmistelusta.

Pykälän 2 momentiksi ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan asumistuen toimeenpano eli tukien myöntäminen, maksaminen, tarkistaminen, lakkauttaminen ja mahdollinen takaisinperintä kuuluisi kansaneläkelaitokselle.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka nojalla ympäristöministeriö voisi henkilörekisterilain (471/87) estämättä saada käyttöönsä sellaisia kansaneläkelaitoksen hallussa olevia tietoja, jotka ovat tarpeen edellä mainittujen ympäristöministeriölle kuuluvien asumistukitehtävien hoitamiseksi. Henkilörekisterilain 2 §:n mukaan henkilötiedolla tarkoitetaan sellaista henkilön taikka henkilön ominaisuuksien tai elinolosuhteiden kuvausta, joka voidaan tunnistaa tiettyä luonnollista henkilöä tai hänen perhettään tai hänen kanssaan yhteisessä taloudessa eläviä koskevaksi. Ympäristöministeriölle kuuluvien tilastointi-, suunnittelu- ja kehittämistehtävien hoitoon tarvittaviin tietoihin eivät kuulu tuensaajien tunnistamisen mahdollistavat tiedot, joten kansaneläkelaitoksen ympäristöministeriölle luovuttamiin tietoihin ei sisältyisi tuensaajien nimiä ja henkilötunnuksia.

12 §. Pykälän nykyiset säännökset ovat tarpeettomia, koska asumistuen toimeenpanon

siirryttyä kansaneläkelaitokselle ei lääninhallitukselle enää jäisi mitään asumistukea koskevia tehtäviä.

Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös asumistuen toimintamenojen lukemisesta kansaneläkelaitoksen toimintamenoiksi vastaavasti kuten esimerkiksi lapsilisä- ja lasten kotihoidontukijärjestelmissäkin. Tämä on tarkoituksenmukaista, koska kansaneläkelaitos 11 §:n mukaan vastaisi kaikesta lain edellyttämästä toimeenpanotyöstä. Menettely olisi myös hallinnollisesti yksinkertainen.

13 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska asumistuen toimeenpanon siirryttyä kansaneläkelaitokselle ei enää ole tarpeen säätää asumistukiasioiden hoitamisesta kunnassa.

14 §. Ehdotuksen mukaan asumistukea haettaisiin kansaneläkelaitoksen paikallistoimistosta. Tuki myönnettäisiin hakemiskuukauden alusta kuten nykyisinkin.

Kuntakohtaisin sopimuksin voitaisiin tehdä mahdolliseksi asumistukihakemuksen jättäminen kunnan sosiaali- tai asuntotoimistoon taikka muuhun kansaneläkelaitoksen hyväksymään palvelupisteeseen, joita voisivat olla myös eri viranomaisten yhteiset palvelupisteet ja kiertävät palveluyksiköt. Hakemuksen katsottaisiin tulleen vireille silloin, kun se on jätetty mainittuun palvelupisteeseen.

Pykälän nykyisessä 4 momentissa oleva päätöksen tiedoksisaantia koskeva säännös ehdotetaan siirrettäväksi 20 §:ään, jossa säädettäisiin muutoksenhausta.

15 §. Asumistukien vuositarkistusmenettelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että kaikkien asumistukien kerran vuodessa valtioneuvoston määräämästä ajankohdasta tapahtuvan tarkistuksen asemesta kukin tuki tarkistettaisiin yksilöllisesti vuoden kuluttua hakemisesta taikka edellisestä tarkistamisesta. Lisäksi ehdotetaan, että tuki tarkistettaisiin, jos ruokakunnan tuloissa tapahtuisi huomattava muutos. Tarkoituksena on asetuksella säätää huomattavaksi katsottavasta muutoksesta siten, että tukea tarkistettaisiin herkemmin tulojen laskiessa kuin niiden noustessa. Tämä vastaa nykyisin myös eläkkeensaajien asumistuessa voimassa olevaa menettelyä. Ehdotus korvaisi nykyisen ruokakunnan henkilömäärän muutokseen perustuvan välitarkistuksen. Sen sijaan nykyinen alivuokralaisen ottamiseen tai sellaisesta luopumiseen perustuva tarkistus ehdotetaan edelleen

säilytettäväksi, koska tällainen muutos saattaa varsin oleellisesti muuttaa ruokakunnan maksettaviksi jäävien asumismenojen määrää.

Yksilöllisen tarkistuksen lisäksi ehdotetaan, että asumistukiin voitaisiin tehdä yleinen tarkistus valtioneuvoston määräämällä tavalla asumiskustannusten yleisesti muuttuessa. Tämä on tarpeen, jotta asumistuissa voitaisiin yksilöllisen tarkistuksen ajoittumisesta huolimatta ottaa huomioon arava-asunnoissa ja sääntelyn piirissä olevissa vuokra-asunnoissa kerran vuodessa keväisin tapahtuva asumismenojen nousu. Hallinnollisen sujuvuuden vuoksi tukien tarkistus tehtäisiin keskitetysti maksatuksen atk-rekisteriä hyväksikäyttäen. Tarkoituksena on, että valtioneuvosto voisi määrätä tarkistuksen eri suuruisiksi eri asumismuodoissa, jotta tarkistus mahdollisimman hyvin vastaisi kussakin asumismuodossa käytännössä toteutuvia asumismenojen keskimääräisiä muutoksia.

Asumistuen lakkautusperusteet ehdotetaan säilytettäväksi muutoin ennallaan paitsi, että asunnon kelvottomasta kunnosta lakkautusperusteena ehdotetaan luovuttavaksi.

Pykälän 4 momentissa nykyisin olevat säännökset tuensaajan ilmoitusvelvollisuudesta ehdotetaan siirrettäväksi 23 §:ään.

16 §. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös asumistuen maksamisesta kunkin kalenterikuukauden ensimmäisenä tai toisena arkipäivänä tuensaajan pankkitilille Suomessa olevaan rahalaitokseen. Maksamistapaa koskevat säännökset kuten pyöristäminen ja pienin maksettava tuki ehdotetaan muutettaviksi samansisältöisiksi kuin lasten kotihoidon tuesta annettussa laissa (797/92). Muutoin pykälä ehdotetaan säilytettäväksi sisällöllisesti ennallaan, vaikka momenttijaottelua ehdotetaan tarkistettavaksi.

17 §. Pykälän nykyisten kunnille maksettavia korvauksia koskevien säännösten tilalle ehdotetaan otettaviksi säännökset valtion ja kansaneläkelaitoksen välisestä rahaliikenteestä. Ehdotus vastaa lapsilisälaissa (796/92) omaksuttua menettelyä.

Asumistuet rahoitettaisiin edelleen kokonaisuudessaan valtion varoin. Jotta kansaneläkelaitos voisi maksaa asumistuet ajoissa, olisi maksamiseen tarvittavien varojen oltava kansaneläkelaitoksen käytettävissä viimeistään yhtä pankkipäivää ennen asumistukien maksupäivää. Tätä tarkoitusta varten kansaneläkelaitoksen olisi ilmoitettava valtiolle viisi arkipäivää ennen asumistukien maksupäivää sinä kuukautena maksettavien asumistukien määrä.

19 §. Pykälällä korvattaisiin asumistukilain voimassa olevat 19 §:n 3—5 momentin ja 20 §:n sisältämät takaisinperintää koskevat säännökset. Pykälän 1 momentin mukaan aiheettomasti maksettu asumistuki olisi perittävä takaisin. Takaisinperintäpäätöksen tekisi kansaneläkelaitos. Takaisinperinnästä voitaisiin luopua kohtuuskäytökohtien perusteella, jos tuen aiheettoman maksamisen ei olisi katsottava johtuneen asumistuen saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos aiheetta maksettu määrä olisi vähäinen. Kohtuusharkinnassa sovellettaisiin kansaneläkelaitoksen hoitamien muiden etuuskien takaisinperinnässä sovellettavia periaatteita.

Takaisinperintä ehdotetaan rajattavaksi viiteen sitä päivää edeltävään vuoteen, jona tuen aiheeton maksu on tullut ilmi. Tämä vastaisi kansaneläkelaitoksen nykyistä käytäntöä sen hoitamien etuuskien takaisinperinnässä.

Pykälän 3 momentissa ehdotettu kuittaamissäännös vastaa voimassa olevaa 19 §:n 3 momentin kuittaamissäännöstä.

Pykälään ehdotetun 4 momentin mukaan lainvoimainen takaisinperintäpäätös voitaisiin panna täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio. Asiasta ei siten nykyisestä poiketen tarvitsisi hakea lääninoikeuden päätöstä silloinkaan, kun aiheettomasti maksettua tukea ei saada perityksi takaisin kuittaamalla eikä sitä muutokseen vaadittaessa makseta. Kun muutoksenhakujärjestelmää ehdotetaan muutenkin muutettavaksi kansaneläkelaisissa säädetyn mukaiseksi, päätöksen hakeminen takaisinperintäasiassa lääninoikeudelta ei soveltuisi luontevasti uuteen järjestelmään.

20 §. Pykälän nykyiset säännökset asuntohallituksen ja kuntien tehtävistä takaisinperintäasioissa jäisivät pois ja pykälään ehdotetaan otettaviksi uudet säännökset muutoksenhausta. Ehdotuksen mukaan muutoksenhakueliminä olisivat samat elimet kuin kansaneläkelain mukaisista etuuskista päätettäessä. Kansaneläkelaitoksen päätöksestä voisi hakea muutosta tarkastuslautakunnalta ja tarkastuslautakunnan päätöksestä vakuutusosikeudelta, joka olisi viimeinen muutoksenhakuaste.

Pykälän 2 momentin mukaan valitusaika olisi kummankin muutoksenhakuasteen osalta 30 päivää tiedoksisaantipäivästä. Valituskirjelmä olisi toimitettava kumpaankin muutoksenhakuasteeseen kansaneläkelaitoksen paikallistoimiston kautta 21 §:n 1 momentin mukaisen itseoikaisun vuoksi. Kuntakohtaisen sopimuk-

sen perusteella valituskirjelmä voitaisiin jättää myös kunnan viranomaiselle tai muuhun kansaneläkelaitoksen hyväksymään palvelupisteeseen vastaavasti kuin asumistukea koskeva hakemus. Mikäli valittaja olisi virheellisesti toimittanut valituskirjelmänsä suoraan asianomaiseen muutoksenhakuasteeseen, muutoksenhakuelimen tulisi toimittaa valituskirjelmä edelleen kansaneläkelaitoksen paikallistoimistolle.

Pykälän 3 momentin mukaan kansaneläkelaitoksen päätöstä olisi muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia olisi lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin tiedoksisaannista. Jollei valittaja muuta näyttäisi, hänen katsottaisiin saaneen tiedon päätöksestä seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on postitettu hänen ilmoittamallaan osoitteella.

21 §. Pykälään ehdotetaan otettaviksi säännökset kansaneläkelaitoksen itseoikaisumenettelystä muutoksenhaun johdosta. Pykälän 1 momentin mukaan kansaneläkelaitoksen olisi annettava oikaisupäätös, jos se hyväksyisi sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset kaikilta osin. Tällä menettelyllä on tarkoitus nopeuttaa asumistukiasioissa tehtyjen valitusten käsittelyä ja rajoittaa selvien asioiden käsittelyä muutoksenhakuelimissä.

Jos kansaneläkelaitos ei kaikilta osin suosuisi valituksessa esitettyihin vaatimuksiin tai jos se katsoisi, että valitus tulisi jättää tutkimatta, sen tulisi 2 momentin mukaan toimittaa valituskirjelmä ja oma lausuntonsa asianomaiselle muutoksenhakuelimelle 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

Koska kansaneläkelaitoksen tulisi huolehtia siitä, että asiassa on hankittu riittävä selvitys päätöksen antamista varten, olisi aiheellista, että 2 momentin mukaisesta määräajasta voitaisiin poiketa tarpeellisten lisäselvitysten hankkimisen vuoksi. Tällöin lisäselvityksen hankkimisesta olisi viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä lausuntoineen olisi kuitenkin aina toimitettava muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

22 §. Ehdotuksen mukaan kansaneläkelaitoksen tulisi oikaista lainvoimainen päätöksensä, jos se perustuu vääryyteen tai puutteelliseen selvitykseen tai on ilmeisesti lainvastainen. Kansaneläkelaitos voisi, varattuun hakijalle tilaisuuden tulla kuulluksi, oikaista lainvoimaisen päätöksensä myös tuensaajan vahingoksi. Ha-

kijan suostumusta päätöksen muuttamiseen ei vaadittaisi. Ehdotettu säännös vastaa tältä osin nykyistä 19 §:n 1 momenttia.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi tarkastuslautakunnan ja vakuutusoiden velvollisuudesta oikaista lainvoimainen päätöksensä 1 momenttia vastaavasti.

Pykälän mukaisesta oikaisusta mahdollisesti aiheutuva takaisinperintä tapahtuisi 19 §:n mukaisesti.

23 §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi asumistuen saajaan kohdistuvaa tietojenantovelvollisuutta koskevat säännökset. Ehdotus vastaa asiallisesti nykyisin 15 §:n 4 momentissa olevia säännöksiä.

Pykälän 2 momentin säännös koskee vilpillistä menettelyä asumistukiasiassa. Niiksi tahtoiksi, joille väärien tietojen antaminen olisi rangaistavaa, säädettäisiin kansaneläkelaitos ja asumistukilain mukainen muutoksenhakuelin. Muuten säännös vastaisi asiallisesti pykälän nykyistä säännöstä, paitsi ettei teosta enää voisi seurata vankeusrangaistusta.

23 a §. Lakiin ehdotetaan otettavaksi uusi asianomaisen kuulemisvelvollisuutta koskeva säännös, joka sisällöltään vastaisi nykyisin asumistukiasetuksen 5 §:ssä olevaa säännöstä.

25 §. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi valtion ja kunnan viranomaisen sekä eräiden muiden tahojen tietojenantovelvollisuudesta. Asumistukea hoitavien viranomaisten lakisääteinen tiedonsaantioikeus perustuu nykyisin sosiaalihuoltolain 56 §:ään. Koska sosiaalihuoltolakia ei enää jatkossa sovellettaisi, tulisi tarvittavien tahojen tietojenantovelvollisuudesta ottaa lakiin säännös, joka sisällöltään vastaisi lasten kotihoidon tuesta annetun lain mukaista säännöstä.

Henkilörekisterilain 16 §:n mukaan henkilörekisterissä olevia henkilötietoja saa käyttää vain siihen tarkoitukseen, joka on määritelty ennen tietojen keräämistä, jollei henkilörekisterilain tai muun lain säännöksestä muuta johdu.

Kansaneläkelaitoksen hallussa on eri etuuk-sien ratkaisemista varten varten tarvittavia tietoja, kuten esimerkiksi äitiys-, isyys- ja vanhempainraha- sekä työttömyysturvan peruspäiväraha-asiassa saatuja tietoja. Hallinnollisesti olisi tarkoituksenmukaista lisätöiden säästämiseksi, että näitä tietoja voitaisiin tarvittaessa käyttää myös asumistukiasioita ratkaistaessa. Tämän vuoksi asiasta ehdotetaan säädettäväksi pykälän 2 momentissa.

25 a §. Salassapitovelvollisuudesta ehdote-

taan lakiin otettavaksi säännös, joka asiallisesti vastaisi nykyisin asumistukiasioissa sovellettavaa sosiaalihuoltolain 57 §:ää.

Pykälän 3 momenttiin ehdotettu salassapitovelvollisuuden rikkomiseen liittyvä seuraamussäännös vastaa muutoin nykyisin asumistuessa sovellettavaa sosiaalihuoltolain 58 §:ää, paitsi ettei teosta enää voisi seurata vankeusrangaitusta.

28—31 §. Asumistukilain voimaantuloon aikanaan liittyneet siirtymäsäännökset eivät enää nykyisin tule sovellettaviksi, joten ne ehdotetaan tarpeettomina kumottaviksi.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

Jotta asumistukien vuositarkistukset saataisiin mahdollisimman nopeasti hajautetuiksi tasaaisesti pitkin vuotta tapahtuviksi, tehtäisiin ennen lain voimaantuloa alkaneisiin tukiin ehdotuksen mukainen vuositarkistus seuraavan asuntoon muuttokuukautta vastaavan kalenterikuukauden alusta. Koska kansaneläkelaitos tarvitsisi siirtymävaiheessa riittävästi aikaa tarkistuspäätösten tekemiselle ehdotetaan, että uutta tarkistusmenettelyä sovellettaisiin näihin aiemmin myönnettyihin tukiin vasta 1 päivästä toukokuuta 1994. Tarkoituksena on, että ensimmäinen asumiskustannusten yleisen muutoksen perusteella tapahtuva kaikkien asumistukien keskitetty tarkistaminen tapahtuisi maaliskuussa 1994, jolloin sekä aravavuokrissa että sääntelyn piirissä olevissa vapaarahoitteisissa vuokrissa on odotettavissa säännönmukainen nousu.

Kansaneläkelaitos ratkaisisi lain voimaantulosta alkaen kaikki asumistukiasiat. Myös kunnissa vireillä olevat hakemukset, joista ei vielä ole tehty päätöstä, siirrettäisiin kansaneläkelaitoksen ratkaistaviksi, koska tehtävien hoito kunnissa olisi ehdotetun tehtävien siirron jälkeen huomattavan vaikeaa kuntien luovuttua asumistukiasioita käsittelevästä henkilöstöstään.

Sen sijaan kunnan lautakunnan tai kunnanhallituksen käsittelyyn sosiaalihuoltolain (710/82) 45 §:n 2 momentin mukaisesti saatetut vireillä olevat muutoksenhakuasiat, oikaisumenettelyssä olevat asiat sekä lääninoikeudessa vireillä olevat asiat käsiteltäisiin loppuun nykyisissä viranomaisissa eli kunnissa ja läänin-

oikeudessa. Jos oikaisu tai muutoksenhaku johtaisi liikaa maksetun asumistuen takaisinperintään, huolehtisi takaisinperinnän täytöntönnpanosta kansaneläkelaitos 19 §:n mukaisesti.

Koska kunnat ja asuntohallitus tarvitsisivat hallussaan olevaa asumistukea koskevaa tietoa-aineistoa niin kauan kuin ne vielä hoitavat asumistukiasioita, ne voisivat luovuttaa tämän tietoaineiston kansaneläkelaitokselle vasta tehtävien siirryttyä. Kansaneläkelaitoksen tarvitseman tietoaineiston luovutuksen tulisi kuitenkin tällöin tapahtua viipymättä.

3. Säättämisyjärjestys

Syyskuun 1 päivänä 1992 voimaan tulleen valtiopäiväjärjestyksen muuttamisesta annettua lakia (818/92) koskevan hallituksen esityksen (HE 234/1991 vp) perustelujen mukaan asumistukilain mukainen asumistuki kuuluu 66 §:n 7 momentin tarkoittamaan perusturvaan, jonka heikentämistä koskeva lakiehdotus voidaan panna lepäämään. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on esityksestä antamassaan mietinnössä (PeVM 7/1992 vp) todennut, että ilman lepäämään jättämismahdollisuutta voitaisiin kuitenkin tarkistaa jonkin suojan piiriin sinänsä kuuluvan etuuden saamisedellytyksiä ja vähäisesti suuruuttakin, kunhan etuuden edelleen saisivat riittävän suurena ne, joille se kokonaisuutena arvioiden on välttämätön toimeentulon perusturvan kannalta.

Edellä mainitun asumistukilain muuttamista koskevan hallituksen esityksen johdosta antamassaan lausunnossa (PeVL 25/1992 vp) perustuslakivaliokunta katsoi, että ehdotetun 15 a §:n mukainen valtioneuvostolle annettava valtuus tehdä erityisistä syistä yleinen tarkistus asumistukiin kesken tukikauden merkitsisi niin avoimen ja seurauksiltaan epämääräisen valtuuden antamista valtioneuvostolle, että lakiehdotus on sen vuoksi käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyssä järjestyksessä.

Nyt käsiteltävän lakiehdotuksen 15 §:n 3 momentissa valtioneuvostolle ehdotetaan annettavaksi valtuus tehdä asumistukiin yleinen tarkistus kesken tukikauden asumiskustannusten yleisen muutoksen perusteella. Säännöksen tarkoituksena on, että asumistuissa voitaisiin hallinnollisesti joustavin keinoin ottaa huomioon sellaiset asumiskustannusten yleiset muutokset, kuten vuokrien ja vastikkeiden

vuotuiset nousut, jotka eivät kunkin tuensaajan yksilöllisessä vuotuistarkistuksessa tule huomioon otetuiksi. Ehdotettu valtuus ei olisi avoin eikä seurauksiltaan epämääräinen, vaan sen käyttö perustuisi asumiskustannusten muutoksiin, jotka on yleisen asumistuen tarkoituserien vuoksi perusteltua ottaa järjestelmässä huomioon. Säännönmukaisessa tapauksessa tarkistus merkitsisi tuen nousua, koska asumiskustannusten vuotuiset muutokset ovat merkinneet yleensä kustannusten nousua. Jos asumiskustannukset kuitenkin poikkeuksellisesti

yleisesti alenisivat ja asumistukien tarkistus näin ollen johtaisi tukien alentamiseen, ei alentaminen loukkaisi tuensaajien oikeusturvaa, koska asumistuen tarkoituksena on mitoittua nimenomaan asumiskustannusten perusteella.

Edellä esitetyillä perusteilla tähän esitykseen sisältyvä lakiehdotus voitaisiin myös 15 §:n 3 momentin osalta käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

asumistukilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 4 päivänä kesäkuuta 1975 annetun asumistukilain (408/75) 13 ja 28—31 §,

sellaisina kuin niistä ovat 13 § 8 päivänä joulukuuta 1989 annetussa laissa (1079/89), 28 § osittain muutettuna 31 päivänä joulukuuta 1975 annetulla lailla (1083/75), 29 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla ja 27 päivänä toukokuuta 1976 annetulla lailla (421/76) ja 30 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla,

muutetaan 6 §:n 2 momentti, 4 luvun otsikko, 11, 12 ja 14—16 §, joista viimeksi mainittu samalla siirretään 6 lukuun, sanotun luvun otsikko, 17 §, 7 luvun otsikko, 19 ja 20 §, joista viimeksi mainittu samalla siirretään 8 lukuun, sanotun luvun otsikko sekä 21—23 ja 25 §,

sellaisina kuin niistä ovat 6 §:n 2 momentti 21 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1187/90), 11, 16, 21 ja 25 § 13 päivänä helmikuuta 1987 annetussa laissa (154/87), 14 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla ja mainitulla 27 päivänä toukokuuta 1976 annetulla lailla, 15 § muutettuna 19 päivänä joulukuuta 1980 annetulla lailla (866/80), mainitulla 13 päivänä helmikuuta 1987 annetulla lailla ja 30 päivänä joulukuuta 1992 annetulla lailla (1633/92), 17 § 3 päivänä elokuuta 1992 annetussa laissa (700/92), 19 § muutettuna mainituilla 27 päivänä toukokuuta 1976, 19 päivänä joulukuuta 1980 sekä 8 päivänä joulukuuta 1989 annetuilla laeilla, 20 § muutettuna mainituilla 27 päivänä toukokuuta 1976 ja 19 päivänä joulukuuta 1980 annetuilla laeilla ja 22 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla, sekä

lisätään lakiin uusi 23 a ja 25 a § seuraavasti:

6 §

Omistusasunnossa asuvan ruokakunnan asumismenoiksi luetaan vastike sekä erikseen maksettavat lämmityskustannukset ja vesimaksut taikka kiinteistön hoitomenot. Asumismenoiksi luetaan myös asunnon hankkimiseksi ja peruserantamiseksi otettujen henkilökohtaisten lainojen vuotuisista koroista valtioneuvoston vuosittain määräämä osuus, jossa on otettu huomioon korkojen verovähennysoikeus. Asunto- tuotantolain (247/66) nojalla myönnettyjen lainojen vuosimaksusta tai ennen vuosimaksua määrätystä kiinteästä korosta asumismenoiksi

luetaan valtioneuvoston vuosittain määräämä osuus. Asuntolainan on oltava valtion, kunnan, seurakunnan tai julkisen valvonnan alaisen luottolaitoksen myöntämä. Korko lasketaan enintään pitkäaikaisista lainoista yleisesti perittävän koron määrän mukaan.

4 luku

Hallinto ja toimintamenot

11 §

Asumistukitoiminnan yleinen johto, ohjaus ja kehittäminen kuuluu ympäristöministeriölle.

Muut tämän lain mukaiset tehtävät hoitaa kansaneläkelaitos.

Ympäristöministeriöllä on oikeus saada käyttöönsä kansaneläkelaitoksen päätöksenteko- ja maksatusrekisterissä olevia asumistuen saajia koskevia tietoja siltä osin kuin se on tarpeen ympäristöministeriölle kuuluvien asumistuen tilastointi-, suunnittelu- ja kehittämistehtävien hoitamiseksi. Näihin tietoihin ei saa sisällyttää tuensaajan tunnistamisen mahdollistavia tietoja.

12 §

Tämän lain toimeenpanosta aiheutuvat toimintameno- ja luetaan kansaneläkelaitoksen toimintamenoiksi.

14 §

Asumistukea haetaan kansaneläkelaitoksen paikallistoimistosta.

Asumistuki myönnetään sen kuukauden alusta, jona hakemus on jätetty.

15 §

Asumistuen määrä tarkistetaan:

1) jos ruokakunnan pysyvissä kuukausituoloissa on tapahtunut asetuksella tarkemmin säädetty huomattava muutos;

2) jos ruokakunta ottaa alivuokralaisen tai luopuu alivuokralaisen pitämisestä; tai

3) kun asumistuen alkamisesta tai edellisestä tämän momentin mukaisesta tarkistamisesta on kulunut vuosi.

Asumistuki maksetaan 1 momentin 1 ja 2 kohdan nojalla tarkistettuna olosuhteiden muutosta seuraavan kuukauden alusta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua tarkistuksen lisäksi asumistukiin voidaan tehdä yleinen tarkistus valtioneuvoston määräämällä tavalla ja valtioneuvoston määräämästä ajankohdasta lukiin asumiskustannusten yleisen muutoksen perusteella.

Asumistuki lakkautetaan:

1) muuttoa seuraavan kuukauden alusta, jos ruokakunta muuttaa pois asunnosta, johon asumistukea on myönnetty;

2) sen kuukauden alusta, josta yhden henkilön ruokakunnalle myönnetään korkeakouluopiskelijoiden opintotuesta annetun lain tai opintotukilain mukainen asumislisä; tai

3) sen kuukauden alusta, jolloin 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu tarkistus tulee voimaan, jos ruokakunta ei kansaneläkelaitoksen keho-

tuksesta kohtuullisessa ajassa anna asumistuen tarkistamiseksi tarvittavia tietoja.

6 luku

Asumistuen maksaminen

16 §

Asumistuki maksetaan kunkin kalenterikuukauden ensimmäisenä tai toisena arkipäivänä ruokakunnan edustajan tai hänen valtuuttamansa ilmoittamalle tilille Suomessa sijaitsevaan rahalaitokseen. Yksittäinen tukierä voidaan kuitenkin maksaa muullakin tavalla, jos tilille maksaminen ei ole mahdollista tai jos tuensaaja esittää kansaneläkelaitoksen hyväksymän erityisen syyn.

Jos vuokra-asunnossa asuva tuensaaja jatkuvasti laiminlyö vuokran maksamisen, asumistuki voidaan maksaa suoraan vuokranantajalle.

Maksettavan asumistuen määrä pyöristetään täysiksi markkoiksi siten, että jos täyden markkaluvun ylittävä osa on 50 penniä tai pienempi, määrä alennetaan lähimpään täyteen markkalukuun, ja jos se on suurempi kuin 50 penniä, määrä korotetaan lähimpään täyteen markkalukuun. Jos maksettava määrä olisi pienempi kuin 100 markkaa, ei tukea makseta.

17 §

Valtio korvaa kansaneläkelaitokselle tämän lain nojalla suoritettavista etuuksista aiheutuvat kustannukset.

Kansaneläkelaitoksen on viisi arkipäivää ennen 16 §:ssä tarkoitettua maksupäivää ilmoitettava valtiolle sinä kuukautena maksettavien asumistukien määrä.

Valtion on 2 momentissa tarkoitettua ilmoituksen perusteella maksettava kansaneläkelaitokselle ilmoituksen mukainen markkamäärä viimeistään yhtä pankkipäivää ennen asumistukien maksupäivää.

7 luku

Takaisinperintä

19 §

Jos asumistukea on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, aiheettomasti maksettu asumistuki on perittävä takaisin. Takaisin ei voida kuitenkaan periä tukea, joka on maksettu aikaisemmin kuin viisi vuotta ennen

sitä, kun tuen aiheettoman maksamisen syy on tullut ilmi.

Takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, jos tämä katsotaan kohutuulliseksi eikä aiheeton maksaminen ole johnutun tuensaajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen.

Takaisin perittävä määrä voidaan kuitata saajalle myöhemmin maksettavista tuen maksueristä.

Takaisinperintää koskeva lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

8 luku

Muutoksenhaku ja päätöksen oikaiseminen

20 §

Kansaneläkelaitoksen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta sairausvakuutuslaissa (364/63) tarkoitetulta tarkastuslautakunnalta ja tarkastuslautakunnan päätökseen tyytymätön vakuutusosikeudelta. Vakuutusosikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Valituskirjelmä on toimitettava kansaneläkelaitoksen paikallistoimistoon viimeistään 30 päivänä sen päivän jälkeen, jona valittaja on saanut tiedon päätöksestä.

Valittajan katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on postitettu hänen ilmoittamallaan osoitteella, jollei muuta näytetä.

Kansaneläkelaitoksen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

21 §

Kansaneläkelaitoksen on käsiteltävä valitus oikaisuasiana. Jos kansaneläkelaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 20 §:ssä säädetään.

Jos kansaneläkelaitos ei voi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta

tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

22 §

Jos kansaneläkelaitoksen tämän lain nojalla antama lainvoimainen päätös perustuu vääraan tai puutteelliseen selvitykseen tai on ilmeisesti lainvastainen, kansaneläkelaitoksen tulee oikaista päätös.

Jos tarkastuslautakunnan tai vakuutusosikeuden tämän lain nojalla antama lainvoimainen päätös on 1 momentissa tarkoitetulla tavalla virheellinen, tarkastuslautakunnan tai vakuutusosikeuden tulee poistaa lainvoimainen päätöksensä ja ottaa tai määrätä asia uudelleen käsiteltäväksi.

23 §

Asumistuen hakija tai saaja on velvollinen ilmoittamaan kansaneläkelaitoksen paikallistoimistolle kansaneläkelaitoksen määräämällä tavalla asumistuen myöntämiseksi tai tarkistamiseksi tarvittavat tiedot. Tuensaaja on myös velvollinen viivytyksettä ilmoittamaan 15 §:n 1 ja 4 momentissa tarkoitetuista olosuhteiden muutoksista.

Joka asumistukea koskevassa asiassa tahallaan antaa kansaneläkelaitokselle tai tämän lain mukaiselle muutoksenhakuelimelle vääran tiedon taikka laiminlyö hänelle 1 momentin mukaan kuuluvan olosuhteiden muutosta koskevan ilmoitusvelvollisuuden, voidaan tuomita *vilpillisestä menettelystä asumistukiasiassa* sakkoon, jollei teosta muualla laissa ole säädetty ankarampaa rangaistusta.

23 a §

Tuensaajalle on varattava mahdollisuus tulla asiassa kuulluksi, jollei siitä aiheudu kohtuutonta viivytystä tai jollei asia ole tullut vireille tuensaajan omasta aloitteesta, milloin on kysymys:

1) edellä 15 §:n 1 momentissa tarkoitettua tuen määrän tarkistamisesta taikka mainitun pykälän 4 momentissa tarkoitettua tuen lakauttamisesta;

2) edellä 16 §:n 2 momentissa tarkoitettua tuen maksamisesta suoraan vuokranantajalle;

3) edellä 19 §:n 3 momentissa tarkoitettua takaisinperinnästä; tai

4) edellä 22 §:ssä tarkoitettua oikaisusta tai asian uudelleen käsittelystä.

25 §

Valtion, kunnan ja muun julkisoikeudellisen yhteisön viranomaisen, vakuutus- ja eläkelaitos, eläkesäätiö, työnantaja sekä sairaala tai muu hoitolaitos ovat velvollisia maksutta antamaan kansaneläkelaitokselle ja tämän lain mukaiselle muutoksenhakuelimelle hallussaan olevat asumistukea koskevan asian ratkaisemista varten tarpeelliset tiedot.

Kansaneläkelaitoksella on oikeus käyttää tämän lain mukaisia asioita ratkaistessaan myös muiden hoitamiensa etuuksien ratkaisemista varten saamia tietoja.

25 a §

Tämän lain mukaisia tehtäviä hoitavat henkilöt eivät saa ilman asianomaisen henkilön suostumusta ilmaista sivulliselle yksityistä tai perheen salaisuutta, josta he asemansa tai tehtäviensä perusteella ovat saaneet tietää.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei estä asian ilmaisemista sille, jolla lain nojalla on oikeus saada asiasta tieto.

Joka rikkoo 1 momentissa säädetyn salassapitovelvollisuuden, on tuomittava *asumistukilaissa säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomisesta* sakkoon, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta.

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä 3 momentissa tarkoitettua salassapitovelvolli-

suuden rikkomisesta, ellei asianomistaja ole ilmoittanut sitä syytteeseen pantavaksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Tämän lain 15 §:n 1 momentin 3 kohtaa sovelletaan kuitenkin ennen tämän lain voimaantuloa alkaneeseen asumistukeen 1 päivästä toukokuuta 1994 siten, että mainitun kohdan mukainen ensimmäinen tarkistus tehdään seuraavan sitä nimeltään vastaavan kalenterikuukauden alusta, jolloin asuntoon on muutettu.

Kansaneläkelaitos ratkaisee tämän lain mukaisesti lain voimaantulosta alkaen kaikki asumistukiasiat. Kunnassa lain voimaan tullessa vireillä olevat hakemukset siirretään kansaneläkelaitoksen käsiteltäviksi. Kunnan lautakunnan tai kunnanhallituksen käsittelyyn sosiaalihuoltolain (710/82) 45 §:n 2 momentin mukaisesti saatetut vireillä olevat asiat, oikaisumenetelyssä olevat asiat sekä lääninoikeudessa vireillä olevat asiat käsitellään edelleen kunnassa ja lääninoikeudessa ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Kunnan ja asuntohallituksen tulee asumistukea koskevien tehtävien siirryttyä pois niiden hoidosta pikaisesti luovuttaa hallussaan oleva asumistukea koskeva tarvittava tietoaineisto kansaneläkelaitokselle.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 16 päivänä huhtikuuta 1993

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Pirjo Rusanen*

Laki

asumistukilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 4 päivänä kesäkuuta 1975 annetun asumistukilain (408/75) 13 ja 28—31 §, sellaisina kuin niistä ovat 13 § 8 päivänä joulukuuta 1989 annetussa laissa (1079/89), 28 § osittain muutettuna 31 päivänä joulukuuta 1975 annetulla lailla (1083/75), 29 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla ja 27 päivänä toukokuuta 1976 annetulla lailla (421/76) ja 30 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla,

muutetaan 6 §:n 2 momentti, 4 luvun otsikko, 11, 12 ja 14—16 §, joista viimeksi mainittu samalla siirretään 6 lukuun, sanotun luvun otsikko, 17 §, 7 luvun otsikko, 19 ja 20 §, joista viimeksi mainittu samalla siirretään 8 lukuun, sanotun luvun otsikko sekä 21—23 ja 25 §,

sellaisina kuin niistä ovat 6 §:n 2 momentti 21 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1187/90), 11, 16, 21 ja 25 § 13 päivänä helmikuuta 1987 annetussa laissa (154/87), 14 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla ja mainitulla 27 päivänä toukokuuta 1976 annetulla lailla, 15 § muutettuna 19 päivänä joulukuuta 1980 annetulla lailla (866/80), mainitulla 13 päivänä helmikuuta 1987 annetulla lailla ja 30 päivänä joulukuuta 1992 annetulla lailla (1633/92), 17 § 3 päivänä elokuuta 1992 annetussa laissa (700/92), 19 § muutettuna mainituilla 27 päivänä toukokuuta 1976, 19 päivänä joulukuuta 1980 sekä 8 päivänä joulukuuta 1989 annetuilla laeilla, 20 § muutettuna mainituilla 27 päivänä toukokuuta 1976 ja 19 päivänä joulukuuta 1980 annetuilla laeilla ja 22 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla, sekä

lisätään lakiin uusi 23 a ja 25 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki:

Ehdotus

6 §

Omistusasunnossa asuvan ruokakunnan asumismenoiksi luetaan *asunto-osakeyhtiölle tai vastaavalle yhteisölle maksettava* vastike sekä erikseen maksettavat lämmityskustannukset ja vesimaksut taikka kiinteistön hoitomenot. Asumismenoiksi luetaan myös asunnon hankkimista ja perusparantamista varten otettujen henkilökohtaisten lainojen vuotuiset korot, jos lainan on myöntänyt julkisenvalvonnan alainen luottotoimintaa harjoittava laitos taikka valtio, kunta tai seurakunta sekä asuntotuotantolain (247/66) nojalla myönnettyjen lainojen vuosimaksut ja ennen vuosimaksua määrätyn kiinteän koron osuus valtioneuvoston päätöksellä määrättävissä rajoissa. Lainojen vuotuisista koroista, jotka lasketaan enintään pitkäaikaisista lainoista yleisesti perittävän koron määrän mukaan valtioneuvoston määräämänä ajankohtana jäljellä olleesta lainapääomasta, otetaan asumismenoina huomioon osuus, jonka valtioneuvosto määrää ottaen huomioon korojen verovähennysoikeuden.

Omistusasunnossa asuvan ruokakunnan asumismenoiksi luetaan vastike sekä erikseen maksettavat lämmityskustannukset ja vesimaksut taikka kiinteistön hoitomenot. Asumismenoiksi luetaan myös asunnon *hankkimiseksi ja perusparantamiseksi* otettujen henkilökohtaisten lainojen vuotuisista koroista valtioneuvoston vuosittein määräämä osuus, jossa on otettu huomioon korojen verovähennysoikeus. Asuntotuotantolain (247/66) nojalla myönnettyjen lainojen vuosimaksusta tai ennen vuosimaksua määrätystä kiinteästä korosta *asumismenoiksi luetaan* valtioneuvoston vuosittein määräämä osuus. *Asuntolainan on oltava valtion, kunnan, seurakunnan tai julkisen valvonnan alaisen luottolaitoksen myöntämä. Korko lasketaan enintään pitkäaikaisista lainoista yleisesti perittävän koron määrän mukaan.*

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

4 luku

4 luku

Hallinto**Hallinto ja toimintamenot**

11 §

Asumistukitoiminnan yleinen johto, ohjaus ja valvonta kuuluu ympäristöministeriölle ja sen alaiselle asuntohallitukselle.

11 §

Asumistukitoiminnan yleinen johto, ohjaus ja kehittäminen kuuluu ympäristöministeriölle.

Muut tämän lain mukaiset tehtävät hoitaa kansaneläkelaitos.

Ympäristöministeriöllä on oikeus saada käyttöönsä kansaneläkelaitoksen päätöksenteko- ja maksatusrekisterissä olevia asumistuen saajia koskevia tietoja siltä osin kuin se on tarpeen ympäristöministeriölle kuuluvien asumistuen tilastointi-, suunnittelu- ja kehittämistehtävien hoitamiseksi. Näihin tietoihin ei saa sisällyttää tuensaajan tunnistamisen mahdollistavia tietoja.

12 §

Läänin alueella asumistukitoimintaa ohjaa ja valvoo asuntohallituksen alaisena lääninhallitus.

12 §

Tämän lain toimeenpanosta aiheutuvat toimintamenot luetaan kansaneläkelaitoksen toimintamenoiksi.

13 §

Tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä hoitaa kunnassa sosiaalilautakunta. Kunnanvaltuusto voi kuitenkin päättää, että näistä tehtävistä huolehtii kunnanhallitus tai muu lautakunta. Mitä tässä laissa on säädetty sosiaalilautakunnasta, sovelletaan tällöin soveltuvin osin kunnanhallitukseen tai muuhun lautakuntaan.

13 §
(kumotaan)

14 §

Asumistuen myöntää hakemuksesta asunnon sijaintikunnan sosiaalilautakunta.

Sosiaalilautakunnan alaisen viranhaltijan oikeudesta päättää asumistuen myöntämisestä ja lakkauttamisesta sekä käsitellä ja ratkaista asumistuen edellytysten tarkistamiseen ja uudelleen vahvistamiseen sekä 19 §:ssä tarkoitettuun oikaisumenettelyyn liittyvät asiat on voimassa, mitä sosiaalihuoltolain (710/82) 12 §:ssä on säädetty.

Asumistuki myönnetään toistaiseksi sen kuukauden alusta, jona hakemus on jätetty sosiaalilautakunnalle.

Sosiaalilautakunnan ja sen alaisen viranhaltijan asumistukea koskeva päätös voidaan toimittaa asianomaiselle tiedoksi virkakirjeessä

14 §

Asumistukea haetaan kansaneläkelaitoksen paikallistoimistosta.

Asumistuki myönnetään sen kuukauden alusta, jona hakemus on jätetty.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

postitse. Tiedoksisaannin katsotaan tällöin tapahtuneen, jollei muuta näytetä, seitsemäntenä päivänä siitä, kun päätös asianomaisen ilmoittamalla osoitteella varustettuna on annettu postin kuljetettavaksi. Muutoin on noudatettava mitä tiedoksiannosta hallintoasioissa annetussa laissa (232/66) on säädetty.

15 §

Sosiaalilautakunnan on vähintään kerran vuodessa tarkistettava myönnettyjen asumistuen saamisen edellytysten olemassaolo sekä tuen määrä ottaen huomioon tuen määrään vaikuttavissa seikoissa tapahtuneet muutokset niiden ajankohtien mukaisina, jotka valtioneuvosto määrää. Valtioneuvosto määrää myös sen ajankohdan, josta lukien asumistuki tämän momentin nojalla lakkautetaan tai suoritetaan tarkistettuna.

Asumistuki tulee lakkauttaa ennen 1 momentissa tarkoitettua tarkistusta:

1) jos 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua edellytystä ei enää ole olemassa;

2) jos ruokakunta muuttaa pois asunnosta, johon asumistukea on myönnetty; tai

3) jos yhden henkilön ruokakunnalle myönnetään korkeakouluopiskelijoiden opintotuesta annetun lain tai opintotukilain mukainen asumislisä. Asumistuki lakkautetaan tämän momentin 1 ja 2 kohdan nojalla olosuhteissa tapahtunutta muutosta seuraavan kuukauden alusta ja 3 kohdan nojalla sen kuukauden alusta, josta lukien mainitussa kohdassa tarkoitettua asumislisää on myönnetty.

Asumistuen myöntämisen ja 1 momentissa tarkoitettujen tarkistamisten taikka 1 momentissa tarkoitettujen tarkistamisten välisenä aikana asumistuen määrä on tarkistettava ja se voidaan tarkistaa vain:

1) jos ruokakuntaan kuuluvien henkilöiden lukumäärä pysyvästi muuttuu; tai

1 a) jos ruokakunnan pysyvässä kuukausitiloissa on tapahtunut asetuksella tarkemmin säädettävä huomattava nousu; tai

2) jos ruokakunta ottaa alivuokralaisen taikka luopuu alivuokralaisen pitämisestä. Tämän momentin nojalla asumistuki maksetaan tarkistettuna ja tarkistuksessa otetaan huomioon tuen saamisen edellytykset olosuhteissa tapah-

15 §

Asumistuen määrä tarkistetaan:

1) jos ruokakunnan pysyvässä kuukausitiloissa on tapahtunut asetuksella tarkemmin säädettävä huomattava muutos;

2) jos ruokakunta ottaa alivuokralaisen tai luopuu alivuokralaisen pitämisestä; tai

3) kun asumistuen alkamisesta tai edellisestä tämän momentin mukaisesta tarkistamisesta on kulunut vuosi.

Asumistuki maksetaan 1 momentin 1 ja 2 kohdan nojalla tarkistettuna olosuhteiden muutosta seuraavan kuukauden alusta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen tarkistuksen lisäksi asumistukiin voidaan tehdä yleinen tarkistus valtioneuvoston määräämällä tavalla ja valtioneuvoston määräämästä ajankohdasta lukien asumiskustannusten yleisen muutoksen perusteella.

Asumistuki lakkautetaan:

1) muuttoa seuraavan kuukauden alusta, jos ruokakunta muuttaa pois asunnosta, johon asumistukea on myönnetty;

2) sen kuukauden alusta, josta yhden henkilön ruokakunnalle myönnetään korkeakouluopiskelijoiden opintotuesta annetun lain tai opintotukilain mukainen asumislisä; tai

3) sen kuukauden alusta, jolloin 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu tarkistus tulee voimaan, jos ruokakunta ei kansaneläkelaitoksen kehotuksesta kohtuullisessa ajassa anna asumistuen tarkistamiseksi tarvittavia tietoja.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

tunutta muutosta seuraavan kuukauden alusta. Jos tässä momentissa tarkoitettu olosuhteiden muutos tapahtuu niiden valtioneuvoston määräämien ajankohtien välisenä aikana, joiden mukaisina tuen saamisen edellytykset on 1 momentin mukaisessa vuotuisessa tarkistuksessa otettava huomioon, otetaan tässä momentissa tarkoitettu olosuhteiden muutos huomioon vuotuisen tarkistuksen yhteydessä ja tuki tarkistetaan valtioneuvoston määräämästä ajankohdasta lukien.

16 §

Asumistuki maksetaan 1 §:n 3 momentissa tarkoitettulle ruokakunnan edustajalle tai hänen valtuuttamalleen. Jos vuokra-asunnossa asuva tuensaaja kuitenkin jatkuvasti laiminlyö vuokranmaksun, asumistuki voidaan maksaa suoraan vuokranantajalle.

Asumistuki maksetaan kunkin kuukauden ensimmäisenä tai toisena arkipäivänä. Asumistuki suoritetaan täysin markoin jättämällä ylimenevät pennit lukuun ottamatta. Valtioneuvoston vahvistamaa markkamäärää pienempää asumistukea ei kuitenkaan makseta.

6 luku

Korvaus kunnalle

17 §

Kunnille myönnetään valtionosuutta asumistukea koskevien asioiden hoitamiseen siten kuin kuntien valtionosuuslaissa (688/92) säädetään.

6 luku

Asumistuen maksaminen

16 §

Asumistuki maksetaan kunkin kalenterikuukauden ensimmäisenä tai toisena arkipäivänä ruokakunnan edustajan tai hänen valtuuttamansa ilmoittamalle tilille Suomessa sijaitsevaan rahalaitokseen. Yksittäinen tukierä voidaan kuitenkin maksaa muullakin tavalla, jos tilille maksaminen ei ole mahdollista tai jos tuensaaja esittää kansaneläkelaitoksen hyväksymän erityisen syy.

Jos vuokra-asunnossa asuva tuensaaja jatkuvasti laiminlyö vuokran maksamisen, asumistuki voidaan maksaa suoraan vuokranantajalle.

Maksettavan asumistuen määrä pyöristetään täysiksi markoiksi siten, että jos täyden markkaluvun ylittävä osa on 50 penniä tai pienempi, määrä alennetaan lähimpään täyteen markkalukuun, ja jos se on suurempi kuin 50 penniä, määrä korotetaan lähimpään täyteen markkalukuun. Jos maksettava määrä olisi pienempi kuin 100 markkaa, ei tukea makseta.

17 §

Valtio korvaa kansaneläkelaitokselle tämän lain nojalla suoritettavista etuuksista aiheutuvat kustannukset.

Kansaneläkelaitoksen on viisi arkipäivää ennen 16 §:ssä tarkoitettua maksupäivää ilmoitettava valtiolle sinä kuukautena maksettavien asumistukien määrä.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

7 luku

Oikaisumenettely

19 §

Milloin asumistuen myöntämistä, lakkauttamista tai tuen määrän tarkistamista koskeva sosiaalilautakunnan tai sen alaisen viranhaltijan lainvoimainen päätös perustuu virheelliseen tietoon asumistuen saamiseen ja tuen määrään vaikuttavasta seikasta taikka milloin päätös on tehty ilmeisesti lakia virheellisesti soveltaen, sosiaalilautakunnan tai sen alaisen viranhaltijan tulee hakemuksetta ja ilman eri määräystä käsitellä asia uudelleen. Asumistuki myönnetään uuden päätöksen mukaisena päätöksen tekemistä seuraavan kuukauden alusta.

Milloin asumistukea on sosiaalilautakunnan tai sen alaisen viranhaltijan päätöksellä myönnetty vähemmän kuin tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaan olisi tullut myöntää, maksamatta jäänyt asumistuki tulee suorittaa tuensaajalle taannehtivasti.

Milloin asumistukea on sosiaalilautakunnan tai sen alaisen viranhaltijan päätöksellä myönnetty enemmän kuin sitä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaan olisi tullut myöntää ja milloin asumistukea on maksettu enemmän kuin tämän lain nojalla tehty asumistuen myöntämistä koskeva päätös olisi edellyttänyt, tulee liikaa maksettu asumistuki, jollei sen perimättä jättämisestä tehdä hakemusta lääninoikeudelle, periä takaisin myöhemmin maksettavista asumistuen eristä. Valtioneuvosto voi kuitenkin määrätä markkamäärän, jota pienempi liikaa maksettu asumistuki voidaan jättää perimättä takaisin, jos perinnästä aiheutuvat kustannukset ovat kohtuuttoman suuret perittävän tuen määrään nähden.

Milloin 3 momentissa tarkoitettua liikaa maksettua asumistukea tai sen osaa ei saada perityksi myöhemmin maksettavista asumistuen eristä, tulee sosiaalilautakunnan tai sen alaisen viranhaltijan vaatia lääninoikeudessa

7 luku

Takaisinperintä

19 §

Jos asumistukea on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, aiheettomasti maksettu asumistuki on perittävä takaisin. Takaisin ei voida kuitenkaan periä tukea, joka on maksettu aikaisemmin kuin viisi vuotta ennen sitä, kun tuen aiheettoman maksamisen syy on tullut ilmi.

Takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä aiheeton maksaminen ole johtunut tuensaajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen.

Takaisin perittävä määrä voidaan kuitata saajalle myöhemmin maksettavista tuen maksueristä.

Takaisinperintää koskeva lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

tuen nostajan velvoittamista suorittamaan liikaa maksettu asumistuki takaisin valtiolle, jollei samaa saatavaa koskevaa vaatimusta esitetä yleisessä tuomioistuimessa. Vaatimus on esitettävä kolmen vuoden kuluessa siitä, kun asumistukea on maksettu liikaa.

Lääninoikeus voi sosiaalilautakunnan esityksestä tai tuen nostajan hakemuksesta taikka 4 momentissa tarkoitettua käsittelyn yhteydessä päättää, että liikaa maksettu asumistuki saadaan jättää osittain tai kokonaan perimättä takaisin valtiolle, jos perimättä jättämistä on pidettävä kohtuullisena hakijan taloudelliset olot ja takaisin perittävän tuen myöntämiseen vaikuttaneet seikat huomioon ottaen.

20 §

Milloin asuntohallituksen tietoon on tullut, että sosiaalilautakunnan tai sen alaisen viranhaltijan asumistukea koskeva lainvoimainen päätös perustuu virheelliseen tietoon asumistuen saamiseen ja tuen määrään vaikuttavasta seikasta tai että päätös on tehty lakia virheellisesti soveltaen taikka että asumistukea on maksettu toisin kuin asumistuen myöntämistä koskeva päätös olisi edellyttänyt, asuntohallituksen tulee, jollei virhe ole vähäinen, kehottaa sosiaalilautakuntaa tai sen alaista viranhaltijaa ryhtymään 19 §:ssä tarkoitettuihin toimenpiteisiin päätöksen ja maksatuksen oikaisemiseksi sekä liikaa maksetun asumistuen perimiseksi takaisin valtiolle.

Sosiaalilautakunta voi, jos se 1 momentissa tarkoitettua kehotuksen saatuaan katsoo, ettei päätöstä ole syytä muuttaa, saattaa asian lääninoikeuden ratkaistavaksi.

Milloin sosiaalilautakunta ei 1 momentissa tarkoitettua kehotuksen saatuaan ryhdy tarvittaviin toimenpiteisiin liikaa maksetun asumistuen perimiseksi takaisin valtiolle, lääninoikeus voi asuntohallituksen vaatimuksesta velvoittaa asumistukea myöntäneen kunnan korvaamaan valtiolle liikaa maksetun asumistuen.

8 luku

Muutoksenhaku ja päätöksen oikaiseminen

20 §

Kansaneläkelaitoksen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta sairausvakuutuslaissa (364/63) tarkoitettulta tarkastuslautakunnalta ja tarkastuslautakunnan päätökseen tyytymätön vakuutusosoikeudelta. Vakuutusosoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Valituskirjelmä on toimitettava kansaneläkelaitoksen paikallistoimistoon viimeistään 30 päivänä sen päivän jälkeen, jona valittaja on saanut tiedon päätöksestä.

Valittajan katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on postitettu hänen ilmoittamallaan osoitteella, jollei muuta näytetä.

Kansaneläkelaitoksen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 luku

Muutoksenhaku

21 §

Muutoksenhausta 14 §:n 2 momentissa tarkoitettuun sosiaalilautakunnan alaisen viranhaltijan päätökseen on voimassa mitä sosiaalihuoltolaissa on säädetty.

22 §

Muutosta sosiaalilautakunnan asumistukea koskevaan päätökseen haetaan lääninoikeudelta siinä järjestyksessä kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) on säädetty. Valituskirja voidaan kuitenkin valitusajan kuluessa toimittaa myös sosiaalilautakunnalle, jonka on viipymättä lähetettävä se lausuntonsa ohella lääninoikeudelle.

Valituksen johdosta annettuun tai asumistuen takaisinperimättä jättämistä koskevaan lääninoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

23 §

21 §

Kansaneläkelaitoksen on käsiteltävä valitus oikaisuasiassa. Jos kansaneläkelaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 20 §:ssä säädetään.

Jos kansaneläkelaitos ei voi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi.

Edellä 2 momentissa tarkoitettusta määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

22 §

Jos kansaneläkelaitoksen tämän lain nojalla antama lainvoimainen päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen tai on ilmeisesti lainvastainen, kansaneläkelaitoksen tulee oikaista päätös.

Jos tarkastuslautakunnan tai vakuutusoiden tämän lain nojalla antama lainvoimainen päätös on 1 momentissa tarkoitettulla tavalla virheellinen, tarkastuslautakunnan tai vakuutusoiden tulee poistaa lainvoimainen päätöksensä ja ottaa tai määrätä asia uudelleen käsiteltäväksi.

23 §

Asumistuen hakija tai saaja on velvollinen ilmoittamaan kansaneläkelaitoksen paikallistoitomistolle kansaneläkelaitoksen määräämällä tavalla asumistuen myöntämiseksi tai tarkistamiseksi tarvittavat tiedot. Tuensaaja on myös velvollinen viivytyksettä ilmoittamaan 15 §:n 1 ja 4 momentissa tarkoitetuista olosuhteiden muutoksista.

Voimassa oleva laki

Joka asumistukea koskevassa asiassa tahallaan antaa viranomaiselle väärän tiedon taikka nostaa asumistukea tietoisena siitä, ettei hänellä ole oikeutta asumistukeen, voidaan tuomita sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi, jollei teosta muualla laissa ole säädetty ankarampaa rangaistusta.

25 §

Sosiaalilautakunnan oikeudesta saada valtion ja kunnan viranomaisilta sekä muilta yhteisöiltä ja laitoksilta tarvittavia tietoja ja selvityksiä tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamista varten samoin kuin tässä laissa tarkoitettujen asioiden ja tietojen salassapitovelvollisuudesta noudatetaan, mitä sosiaalihuoltolain 56—58 §:ssä on säädetty.

Ehdotus

Joka asumistukea koskevassa asiassa tahallaan antaa kansaneläkelaitokselle tai tämän lain mukaiselle muutoksenhakuelimelle väärän tiedon taikka laiminlyö hänelle 1 momentin mukaan kuuluvan olosuhteiden muutosta koskevan ilmoitusvelvollisuuden, voidaan tuomita *vilpillisestä menettelystä asumistukiasiassa* sakkoon, jollei teosta muualla laissa ole säädetty ankarampaa rangaistusta.

23 a §

Tuensaajalle on varattava mahdollisuus tulla asiassa kuulluksi, jollei siitä aiheudu kohtuutonta viivytystä tai jollei asia ole tullut vireille tuensaajan omasta aloitteesta, milloin on kysymys:

1) edellä 15 §:n 1 momentissa tarkoitettusta tuen määrän tarkistamisesta taikka mainitun pykälän 4 momentissa tarkoitettusta tuen lakauttamisesta;

2) edellä 16 §:n 2 momentissa tarkoitettusta tuen maksamisesta suoraan vuokranantajalle;

3) edellä 19 §:n 3 momentissa tarkoitettusta takaisinperinnästä; tai

4) edellä 22 §:ssä tarkoitettusta oikaisusta tai asian uudelleen käsittelystä.

25 §

Valtion, kunnan ja muun julkisoikeudellisen yhteisön viranomainen, vakuutus- ja eläkelaitos, eläkesätiö, työnantaja sekä sairaala tai muu hoitolaitos ovat velvollisia maksutta antamaan kansaneläkelaitokselle ja tämän lain mukaiselle muutoksenhakuelimelle hallussaan olevat asumistukea koskevan asian ratkaisemista varten tarpeelliset tiedot.

Kansaneläkelaitoksella on oikeus käyttää tämän lain mukaisia asioita ratkaistessaan myös muiden hoitamiensa etuuksien ratkaisemista varten saamiaan tietoja.

25 a §

Tämän lain mukaisia tehtäviä hoitavat henkilöt eivät saa ilman asianomaisen henkilön suostumusta ilmaista sivulliselle yksityistä tai perheen salaisuutta, josta he asemansa tai tehtäviensä perusteella ovat saaneet tietää.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei estä asian ilmaisemista sille, jolla lain nojalla on oikeus saada asiasta tieto.

Joka rikkoo 1 momentissa säädetyn salassapitovelvollisuuden, on tuomittava *asumistukilais-sa säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomis-*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

sesta sakkoon, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta.

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä 3 momentissa tarkoitettusta salassapitovelvollisuuden rikkomisesta, ellei asianomistaja ole ilmoittanut sitä syytteeseen pantavaksi.

28 §

Lapsiperheiden asumistuesta annetun lain nojalla ennen tämän lain voimaantuloa tehdyllä päätöksellä myönnetyn asumistuen maksamista jatketaan kuitenkin tämän lain voimaantultua päätöksen mukaisena kunnes sosiaalilautakunta on tämän lain nojalla käsitellyt asian, jos lapsiperheiden asumistuesta annetussa laissa säädetty edellytykset muutoin ovat olemassa.

Lapsiperheiden asumistuesta annetun lain mukaista asumistukea maksetaan kuitenkin enintään 30 päivään kesäkuuta 1976 saakka.

29 §

Sosiaalilautakunnan tulee ennen vuoden 1976 kesäkuun loppua hakemuksetta ottaa käsiteltäväkseen kysymys niiden lapsiperheiden tämän lain mukaisesta asumistuesta, joille on 28 §:n nojalla maksettu lapsiperheiden asumistuesta annetun lain mukaista asumistukea.

Jos asumistukea lapsiperheiden asumistuesta annetun lain nojalla saanut olisi heinäkuun 1 päivän 1975 jälkeiseltä ajalta voinut tämän lain nojalla saada suurempaa asumistukea kuin mitä sosiaalihallituksen aikaisemman päätöksen nojalla on suoritettu, sosiaalilautakunnan tulee maksaa erotus tuen saajalle taannehtivasti sanotusta ajankohdasta lukien.

Jos lapsiperhe, jolle 28 §:n nojalla on suoritettu asumistukea, ei tämän lain nojalla olisi sen voimaantulon jälkeiseltä ajalta ollenkaan oikeutettu asumistukeen tai milloin se olisi tämän lain nojalla sanotulta ajalta oikeutettu pienempään asumistukeen kuin mitä se lapsiperheiden asumistuesta annetun lain nojalla tehdyn päätöksen mukaan on saanut, sosiaalilautakunnan tulee lakkauttaa 28 §:n nojalla suoritettu asumistuki ja jatkaa asumistuen maksamista tämän lain edellyttämässä laajuudessa viimeistään 1 päivästä heinäkuuta 1976.

Vuoden 1975 heinäkuun 1 päivän ja vuoden 1976 kesäkuun 30 päivän välisenä aikana 28 §:n nojalla suoritettua asumistukea ei ole perittävä tuen saajalta takaisin valtiolle, ellei päätös, jonka mukaisesti tukea on maksettu, perustu

28 §

(kumotaan)

29 §

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

virheelliseen tietoon asumistuen myöntämisen edellytyksistä tai tuen määrään vaikuttaista seikoista eikä päätöstä ole tehty lakia virheellisesti soveltaen ja ellei tukea ole maksettu enempää kuin päätös olisi edellyttänyt.

30 §

Sosiaalihuoltolain voimaantullessa vireillä oleva asia joka koskee 28 §:ssä tarkoitettua asumistuen lakkauttamista tai sen määrän muuttamista, siirretään asuntohallituksen käsiteltäväksi ja käsitellään loppuun lapsiperheiden asumistuesta annetun lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaisesti. Asuntohallituksen päätös, jolla asumistuen maksaminen lakkautetaan tai sen määrää muutetaan, voi kuitenkin kohdistua vain tämän lain voimaantuloa edeltäneeseen aikaan, jollei 29 §:n säännöksistä muuta johdu.

Sosiaalihuoltolain voimaantullessa vireillä oleva hakemus, joka koskee lapsiperheiden asumistuesta annetussa laissa tarkoitettua asumistuen saamista lapsiperheille, jolle sitä ei tämän lain voimaan tullessa suoriteta, siirretään asuntohallituksen käsiteltäväksi ja käsitellään sekä ratkaistaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten ja määräysten mukaisesti. Asuntohallituksen päätöksen nojalla asumistukea myönnetään kuitenkin enintään 30 päivään kesäkuuta 1975 saakka. Asianomaisen sosiaalilautakunnan tulee, mikäli sillä on riittävät tiedot sosiaalihuoltolain voimaantuloa vireillä olevasta hakemuksesta, mahdollisimman pian viran puolesta ottaa käsiteltäväkseen kysymys perheen mahdollisuudesta saada tässä laissa tarkoitettua asumistukea ja, mikäli edellytykset ovat olemassa, maksaa asumistukea tämän lain voimaantulosta lukien. Mikäli riittäviä tietoja asian ratkaisemiseksi ei ole eikä niitä voida viran puolesta saada, sosiaalilautakunnan tulee kehottaa perhettä täydentämään hakemusta myös tässä laissa tarkoitettua asumistuen saamiseksi.

Asian katsotaan 1 ja 2 momentin säännöksiä sovellettaessa olevan vireillä sosiaalihuoltolain voimaantuloa vireillä olevasta hakemuksesta, joka voi aiheuttaa asumistuen lakkaamisen tai sen määrän muuttamisen, on ennen tämän lain voimaantuloa saapunut kunnalle.

Ennen vuoden 1975 heinäkuun 1 päivää ja sen jälkeen 1 ja 2 momentin nojalla virheellisesti

30 §

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

myönnetty tai maksettu sekä 29 §:n 4 momentissa tarkoitettu virheellisesti myönnetty tai maksettu asumistuki on asuntohallituksen toimesta perittävä tuen nostajalta takaisin valtiolle, ellei asuntohallitus katso, ettei edellä tarkoitettua virheellisesti myönnettyä tai maksettua asumistukea ole sen vähäisyyden vuoksi tai muusta erityisestä syystä jätettävä perimättä takaisin.

Milloin asumistuen nostaja ei suorita edellä 4 momentissa tarkoitettua virheellisesti myönnettyä tai maksettua asumistukea, tulee asuntohallituksen, jollei samaa saatavaa koskevaa vaatimusta esitetä yleisessä tuomioistuimessa, vaatia lääninoikeudessa tuen nostajan velvoittamista suorittamaan 4 momentissa tarkoitettu virheellisesti maksettu asumistuki takaisin valtiolle.

31 §

Sosiaalilautakunta voi toistaiseksi ja kunnes asia on käsitelty 14 §:n 2 momentin mukaisessa järjestyksessä, enintään kuitenkin 31 päivään joulukuuta 1976 määrätä, että lautakunnan alaisella viranhaltijalla on oikeus mainitun lainkohdan mukaisesti päättää asumistuen myöntämisestä sekä käsitellä ja ratkaista lainkohdassa tarkoitettut asiat.

31 §

(kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Tämän lain 15 §:n 1 momentin 3 kohtaa sovelletaan kuitenkin ennen tämän lain voimaantuloa alkaneeseen asumistukeen 1 päivästä toulukuuta 1994 siten, että mainitun kohdan mukainen ensimmäinen tarkistus tehdään seuraavan sitä nimeltään vastaavan kalenterikuukauden alusta, jolloin asuntoon on muutettu.

Kansaneläkelaitos ratkaisee tämän lain mukaisesti lain voimaantulosta alkaen kaikki asumistukiasiat. Kunnassa lain voimaan tullessa vireillä olevat hakemukset siirretään kansaneläkelaitoksen käsiteltäviksi. Kunnan lautakunnan tai kunnanhallituksen käsittelyyn sosiaalihuoltolain (710/82) 45 §:n 2 momentin mukaisesti saatetut vireillä olevat asiat, oikaisumenettelyssä olevat asiat sekä lääninoikeudessa vireillä olevat asiat käsitellään edelleen kunnassa ja lääninoikeudessa ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Kunnan ja asuntohallituksen tulee asumistukea koskevien tehtävien siirryttyä pois niiden hoidos-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

ta pikaisesti luovuttaa hallussaan oleva asumistukea koskeva tarvittava tietoaineisto kansaneläkelaitokselle.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.
